

Paperittomat henkilöt

Valtion korvauksen hakeminen ja
Umarekin käyttöoikeuksien
laajentaminen

Helsinki

Sosiaali- ja terveystoimi
Talous- ja suunnittelupalvelut

Leena Hytti ja Armi Vadén
1.9.2020

Paperittomien määrä Helsingissä ja korvausten haku

- Paperittomia oli Helsingissä vuoden 2019 lopussa 909 henkilöä ja määrä kasvaa koko ajan.
- **Työmäärä yllätti** (3+1 henkilöä, työtä arvioituna n. 8 kk vuosittain. Henkilöt saadaan paperittomien pykälän mukaisesti tilastoista. Paperittomat jaoteltu kahteen eri ryhmään järjestelmässä EKO (ei korvauksia) ja KKO (Kelan korvattavat). Tämä helpottaa työtä jatkossa mm. hakemusten teossa.
- Toimeentulotuen kustannukset saadaan automaattisesti, kaikki muu kustannusten vieminen on manuaalista työtä.
- Ennen yhteistyötä Kelan kanssa hakemuksia toimitettiin Kelaan 2 pahvilaatikollista (päätökset, nyt vain päätöslistaus).
- Nykyisin Helsinki tekee erillisen listauksen hakemuksen liitteeksi henkilöiden kustannuksista poistaen korvauksiin kuulumattomat kustannukset helpottamaan myös omaa hakemuksen tekemistä.
 - Työn suoritteet 2019 alkaen tilastoista (- 20 %), ei enää henkilöittäin laskemalla (suurin kuluerä).
- Myös hakemuslomake on uudistettu vastaamaan sosiaalihuollon tarpeita.

Ongelmat

- Järjestelmiin ei kirjata paperittomia henkilöitä ohjeiden mukaisesti (eivät nouse tilastojen listauksiin). Perheitä ei kirjata kokonaisina. HUS määrittelee esim. Helsingin paperittoman omien meille tuntemattomien kriteereidensä mukaan. Jokaisessa järjestelmässä (ATJ, YPH Effic, Kasko Effic, Pegasos, HUS, Effector) on samalle paperittomalle eri tunnus (syntymäaika ja järjestelmän luoma loppuosa).

Paperittomien etsiminen eri järjestelmistä on haastavaa. Hakuja tehdään mahdollisten muistiinpanojen pohjalta tai "hyvällä" tuurilla muista järjestelmistä, nimillä, syntymäajoilla. -> Tarvitaan kokonaiskustannusten seurantaan

Helputusta tilanteeseen toivotaan Apotin myötä, jolloin kaikki sosiaalihuollon palvelut tulevat olemaan samassa järjestelmässä ja toivottavasti yhdellä ja samalla tunnisteella.

Helsinki

12 kk hakuaika on toivottoman lyhyt isolle määrälle hakemuksia

- Esimerkiksi HUSin vuoden 2019 laskulla oli huomattava määrä vastaanottokeskusten asiakkaita ja UMA-järjestelmän mukaisessa osoitteessa muiden kuntien asukkaita sekä muilla perusteilla maahan saapuneita henkilöitä. HUSista saadulla paperittomien kustannusten listauksella oli myös henkilöitä, joita ei löytynyt mistään Helsingin laskutusjärjestelmästä tai Umasta.
- Kiinnostavaa onkin se, miten ao. henkilöt ovat valikoituneet juuri Helsingin asiakkaiksi ja maksettavaksi?
 - Vai onko Pellaksessa käynti aina automaattisesti Vantaan tai Jorvissa käynti Espoon kustannus?
- *Miten toimia, jos henkilöllä on oleskelulupa toiseen EU-maahan, mutta esiintyy meillä paperittomana? Voidaanko hakea korvausta Kelasta, jos henkilö on hakenut turvapaikkaa muun maan oleskeluluvasta huolimatta?*

Yhteistyö Kelan kanssa ansiokasta

- Sovittiin muutoksista työpajaan osallistuvien kuntien kesken. Työpaja pidettiin Kelan kanssa marraskuussa 2019, mukana oli myös Kuntaliiton edustus.
- **Kelan ohjeet** <https://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-kunnat-kiireellisen-sosiaalipalvelun-korvaaminen>
- **Kelan uusi paperittomien sosiaalityön laskutuslomake löytyy osoitteesta**
<https://www.kela.fi/documents/10192/3861304/Y32.pdf>
- Kelan kirjaamista asioista marraskuun muistilistalta on vielä asioita toteuttamatta / selvittämättä mm. hakuajan pidennys, sähköinen hakeminen, tietojen tarkistaminen Umasta, suora haku valtion konttorista

UmaRekin laajemmat oikeudet kunnille

- Kelan, Migrin ja Kuntaliiton kanssa pidetyssä palaverissa maaliskuussa 2020 todettiin, että UMA on se rekisteri, jota käytetään turvapaikkahakemuksen ja vastaanottopalveluiden selvittämiseen. Suurin haaste tällä hetkellä on se, että kunnilla/kuntien työntekijöillä on suppeat oikeudet UMA:an.

Tässä yhteydessä mm. kunnan / vastaanottokeskuksen asiakkuus historia (jojot). Tiedot laahaavat perässä tai ei päivity lainkaan. Historia puuttuu!

- Kunnat ja Kuntaliitto yhdessä Migrin kanssa selvittävät, miten kunnille/kuntien työntekijöille saataisiin laajemmat katseluoikeudet UMA:an.

UmaRekin laajemmät oikeudet kunnille

- Migristä on todettu maaliskuussa 2020, että Helsingin kaupunki yhdessä mm. Kuntaliiton kanssa tuottaisi Migrille virallisen pyynnön tietojen luovuttamisesta, jossa ilmenevät ne lainkohdat, jotka oikeuttavat kunnan saamaan oman työnsä tekemisen kannalta riittävät / välttämättömät/ tarpeelliset tiedot.
 - Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 20 § todennäköisesti olisi ainakin yksi kohta, jota voisi ajatella perusteena.
- Helsinki on järjestämässä asiaan liittyvän palaverin 24.9.2020 yhdessä Espoon ja Vantaan kaupunkien sekä Kuntaliiton kanssa.

Kiitos!

Helsinki